

Kunnskapsdepartementet

Deres ref.: 22/2040-1

Vår ref.: UtdBeSø/0822

Dato: 25.august 2022

Høringssvar på rapport om finansieringssystemet for fagskoler

Vi viser til departementets invitasjon om å komme med innspill til Deloitte-rapporten om finansieringssystemet for fagskoler, og takker for muligheten til å kommentere.

Finansiering av fagskolesektoren er et viktig element i den videre utvikling av sektoren og for å lykkes med den videre vekst som er signalisert av både regjering og storting. Vi er derfor meget positive til at gjeldende ordninger nå er grundig gjennomgått og at det blir gitt klare anbefalinger om veien videre.

Generelt vil vi innledningsvis si at det i flere år har vært pekt på utfordringene for sektoren når det gjelder finansiering, både på grunn av nivået på den statlige finansieringen og på grunn av uforutsigbarheten med tilskuddene fra fylkeskommunene. Hvis fagskolene skal fortsette å utvikle seg som et solid faglig alternativ for yrkesfaglig og arbeidslivsrelevant kompetansebygging, er det behov for ordninger som er tryggere, og mer forutsigbare og langsiktige enn det som er tilfelle i dag.

Det er gitt 10 anbefalinger i rapporten som det bes om innspill på. Her er YS sine kommentarer og innspill:

Anbefaling 1 og 2

De to første anbefalingene omhandler fylkeskommunenes forvaltningsrolle i forhold til fagskolene. YS er i hovedsak enig med anbefalingene som gis selv om vi ser utfordringene i balansegangen mellom en sterkere og klarere statlig styring og fylkeskommunenes selvstendighet i ansvarsoppgaver som de er tildelt. Vi tror likevel at det vil være et godt hjelpemiddel for fylkeskommunene at det utarbeides tydeligere nasjonale retningslinjer og bedre oppfølging, veiledning og rapportering.

Et av fagskolenes viktigste samfunnsoppdrag er å samarbeide med arbeidslivet for å dekke etterspørselen etter nødvendig kompetanse. Det er til dels store ulikheter i sammensetning av arbeids- og næringsliv mellom fylkeskommunene, og det er derfor naturlig at fylkeskommunene må gjøre ulike vurderinger seg i mellom. Vi kan ikke se at dette hensynet står i noen konflikt med det å ha en lik forvaltningspraksis.

Anbefaling 3

Det blir foreslått å iverksette tiltak for å styrke kunnskapsgrunnlaget om nasjonale behov for kompetanse, og at det blir lagt til rette for at fylkeskommunene skal ta hensyn både til nasjonale og regionale behov.

YS er usikre på behovet for ytterligere styrking av kunnskapsgrunnlaget om nasjonale behov for kompetanse utover allerede eksisterende tiltak, statistikk og kunnskap. Vi tror det dreier seg vel så mye om å ta kjent kunnskap i bruk slik at det får praktiske konsekvenser for de prioriteringene som gjøres og de beslutningene som tas.

Anbefaling 4, 5 og 6

Alle disse tre anbefalingene omhandler sentrale områder innen økonomi for fagskolesektoren. Vi anser spesielt punkt 5 til å være grunnleggende viktig. Fagskolesektoren har gjennom flere år lagt

fram tall og eksempler på kostnader ved ulike utdanninger og sett dette opp mot den offentlige finansieringen de får, uten at dette nødvendigvis har medført store endringer. Hvis fagskolen skal fortsette å utvikle seg som en viktig aktør for å dekke landets kompetansebehov, er det grunnleggende nødvendig å sikre et økonomisk grunnlag som er forsvarlig slik at både kvalitet og omfang blir ivarettatt. En nøytral kostnadskartlegging av sektoren er viktig slik at det kan fattes vedtak om en grunnfinansiering som er i overensstemmelse med de krav og forventninger vi har til sektoren. Dette kan med fordel ses i sammenheng både med resultatbasert uttelling og øremerking av midler.

Når det gjelder punkt 6 om øremerking av midler til utvalgte fagskoler, viser vi til KBU-rapporten "Høyere yrkesfaglig utdanning for et arbeidsliv i endring", der det bl.a. ses på sammenhengen mellom ulike fagskoleutdanninger, etterspørsel etter kompetanse i arbeidslivet, og endrede oppgaver og lønn etter fullført utdanning. I hovedsak mener vi at fagskolens oppgave med å levere etterspurt kompetanse til arbeidslivet må stå fast, og at dette må være et sentralt punkt med hensyn til prioriteringer av satsning og bruk av offentlige midler. Samtidig ønsker vi å påpeke betydningen av å ivareta tradisjoner og kulturelle verdier som videreføres gjennom utdanningssystemet vårt både innen yrkesfag, fagskoler og annen høyere utdanning. Selv om arbeidslivsrelevans må veie tungt, må det også være plass til fagområder med en særskilt egenart eller kulturell/historisk betydning.

Anbefaling 7 og 8

Disse to anbefalingene henger både sammen med hverandre, men også sammen med anbefalingene 4, 5 og 6.

Det er politisk enighet om en opptrapping av antall studieplasser innen høyere yrkesfag utdanning. Behovet for en slik opptrapping er også godt forankret og dokumentert fra arbeidslivet og dets behov for kompetanse. Og det er konkludert med det samme i rapporten fra KBU. Forutsigbarhet for sektoren er selvfølgelig viktig hvis resultatet skal bli vellykket. Allerede fattede politiske vedtak må følges opp i praksis, og i den forbindelse er det økonomiske perspektivet et viktig element.

Selv om forutsigbarhet er viktig, ønsker vi også å trekke fram betydningen av raske endringer når dette er nødvendig. Under koronapandemien viste fagskolesektoren god evne til å omstille seg rask og tilby tilpasset opplæring i et betydelig omfang. Vi tror at slike raske endringer er enklere å få til på en god måte hvis det i grunnen ligger trygge rammer og forutsetninger for drift.

Anbefaling 9 og 10

YS har ingen kommentarer når det gjelder Industrifagskolen. Når det gjelder bransjeprogrammene generelt, mener vi at disse hadde en viktig betydning under koronapandemien. Selv om vi nå er ute av kriseberedskapen, mener vi at erfaringene med bransjeprogrammene må videreføres i forhold til hvordan det må tenkes og organiseres. Både fagskoler og andre høyere utdanningsinstitusjoner må ha et godt tilbud av korte og arbeidslivsrettede opplæringstilbud slik at arbeidslivet raskt kan få den kompetansen de trenger, og samtidig gjør det mulig for voksne å kombinere utdanning og arbeid.

Med vennlig hilsen

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - YS

Bente Søgaard
spesialrådgiver